

KIMON ANDREAΔΗΣ¹

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

Γ'.

δαμάλεις μετά τῶν ζωηρῶν μόσχων των, ἄς ἐφύλαττεν ἡ μικρά. "Ἄμα μᾶς εἶδεν ἐμειδίασε χαρίεστατα, ἠγέρθη ὀρθία, ἠρυθρίασεν ἐξ αἰδοῦς, ἐγάμῳωσε μέχρις ἐδάφους τὰ βλέμματά της καὶ τρέχουσα ἐγάθη ὀπισθεν τῶν θάμνων καὶ βράχων ἐλαύνουσα διὰ λίθων πρὸ αὐτῆς τὰς δαμάλεις της. Μόλις δὲ μετά τινα λεπτὰ ἠκούσαμεν τὴν λεπτὴν φωνὴν της, μεθ' ἧς ἐψάλλε τὸ βουκολικὸν ᾄσμα της. Ἄλλὰ καὶ ἡ φωνὴ της βλάβηδὸν ἐξέλιπε πολὺ μακρὰν μας.

(1893)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

ΣΤΟΝ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

Στοῦ Πίνδου ἀπάνω τὴν κορφή πού οἱ σταυραητοὶ πετᾶνε
Κι' οἱ λαγκαδιές του ἀντηλαλοῦν τοὺς ἤχους τῆς φλογέρας,
Ποῦ τὰ κοπάδια σκορπιστὰ στὶς ράχες του βοσκᾶνε,
Καὶ νύφερτη σκορπάζει ζωὴ ὁ ξάστερος αἰθέρας.

Ἀπάνω ἐκεῖ στὸ ξάγναντο τὸ μνήμα του ἄς σκάψουν
Νὰ βλέπῃ πρὸς τὰ Γιάννινα καὶ στὸ Συράκο πέρα,
Κι' ἐκεῖ ψηλά-ψηλά τὸ νιὸ Τραγουδιστὴ νὰ θάψουν,
Γιὰ ν' ἀγορικήῃ ἐλευθερο τὸν σκλαβωμένο ἀγέρα.

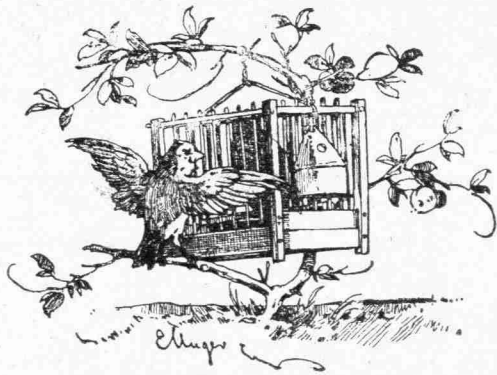
Στὴν ἀγκαλιὰ του ἄς βάλουμε φλογέρα καὶ ὄχι λύρα,
Κι' ἄς γράφουμε στὴν πλάκα του ἀπάνω πῶς ἐγάθη
Μεσ' στὴ λαχτάρα τῆς ζωῆς, μεσ' στοῦ Ἀπριλιοῦ τὰ μύρα,
Πρὶν τραγουδήσῃ, πρὶν νὰ βγῇ ἀπ' τῆς σκλαβιάς τὰ πάθη.

Καὶ ἄς φυτέψουν ἔλατο στοῦ τάφου του τὸ γῶμα,
Στὸν ἴσκιό του νὰ τρέχουνε βοσκοὶ καὶ βουκολοῦδια
Κι' ὄλα τοῦ λόγγου τὰ πουλιὰ ν' ἀρχίζουν μ' ἓνα στόμα
Νὰ λένε τὰ τραγοῦδια του, τῆς στάνης τὰ τραγοῦδια.

Κι' ὅταν περνᾷ ὁ ἄνεμος μεσ' στὰ κλαδιὰ τοῦ ἐλάτου,
Καὶ σὰν νᾶν ὕπνου ἀνάσασμα ἠχολογοῦν τὰ φύλλα
Καὶ λέν' τραγοῦδια τῆς ζωῆς καὶ ὄχι τοῦ θανάτου,
Θὰ νοιώθῃ κι' ὁ Τραγουδιστὴς ζωῆς ἀνατριχίλα,

Κι' ἐν ἄλλο τότε θλιβερὸ τραγοῦδι ἀπ' τὸ μνημεῖο
Θὰ ψιθυρίζῃ ὁ ἔλατος στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἀπείρου
Συγκρατητὸ κι' ἀστεῖρευτο σὰν τὸ νερὸ τὸ κρῦο
Ποῦ χύνουν οἱ κρυστάλλινες βρυσούλες τῆς Ἰπείρου.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΣΤΕΡΗΣ

Ὁ Κίμων παρεσκεύασε τὰ τοῦ γάμου τῆς ἀδελφῆς του μετὰ στοργῆς πατρός, μετὰ τῆς οὐρανίας εὐτυχίας τῶν μαρτύρων καὶ μετέσχε τῆς χαρᾶς τῶν γάμων της ἐν ἐξάρσει εὐδαιμονίας, τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας, ἣν προσπορίζει τῶν ἀγαπωμένων ὄντων ἡ εὐτυχία εἰς ἐκείνους τῶν ὁμοίων ἢ αὐτὰ-πάρησις καὶ ἡ ἐθελουσία τὴν ἐδημιούργησαν.

Μετὰ τινας ἡμέρας ἡ νέα οἰκογένεια, ἡ ὁποία ἐβλάστησεν ἀπὸ τῆς τέφρας τῆς πατρικῆς οἰκογενείας θὰ ἀνεχώρει, ὅπως ἐγκαταστῆ εἰς Τρίπολιν.

Εἰργάσθη αὐτοπροσώπως ὁ Κίμων εἰς τὴν συσκευὴν τῶν ἐπίπλων, τὰ ὅποια πάντα ἐδώρησεν εἰς τὴν ἀδελφὴν του καὶ ἐβλεπε τοὺς ἀψύχους τούτους συνοίκους, τῶν παιδικῶν του χρόνων τοὺς προσφιλεῖς συντρόφους, καλυπτομένους ὑπὸ σανίδων, καθηλουμένους, ὡς, ὑπὸ τοῦ φερέτρου τὸ κάλυμμα, τὸ λείψανον προσφιλοῦς ἀποπτάσης ὑπάρξεως· ἐβλεπεν μετὰ σπαραγμοῦ ψυχῆς, ἐξαφανιζόμενα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὰ τέως ἀδιάφορα ταῦτα ἀντικείμενα, τὰ ὅποια ποτὲ μέχρι τοῦδε δὲν εἶχον ἐλύσει τὴν προσοχὴν του.

Ἄλλ' ὑπάρχουν στιγμαὶ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, στιγμαὶ ἀλγεῖνων κρίσεων τῆς ψυχῆς, καθ' ἃς τὰ ἄψυχα ἀντικείμενα ἀρυπνίζουσιν τὴν καρδίαν ἡμῶν κατὰ τρόπον παραδόξον.

Νομίζει τις, ὅτι στοργὴ θερμὴ, ἀγάπη φλογερὰ ἐλάνθανεν ἐν ἡμῖν πρὸς τοὺς ἀφώνους, τοὺς ἀψύχους τούτους φίλους, ἧτις ἐκρήγνυται ἀκράτητος εἰς ὀδυνην καυστικὴν κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀπ' αὐτῶν ἀποχωρισμοῦ.

Διὰ τοῦτο κρῦφα, φοβούμενος τὸ γελοῖον, τὰ κατερίθει ἐν ἑκάστον πρὶν τὰ ἀποχωρισθῆ καὶ τὸ δάκρυ δυσπειθὲς ὑπέτρεμεν εἰς τὸν καθὼν τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ τῆς σφύρας ὁ κρότος πολλοὺς ἐκάλυψε πικρὸς του στεναγμούς, ἐνῶ ἡ διάνοιά του προσήρμοζεν ἀνά μίαν ἀνάμνησιν εἰς ἑκάστον τῶν ἀντικειμένων τούτων.

"Ἄχ! Αὐτὸ τὸ καλαμᾶρι ποῦ ἔγραφε τόσα χρόνια ὁ ἀγαπημένος ὁ πατέρας του, μετ' ἐπὶ σπασμένη ἀμμοδόχῃ! Αὐτὸς τὴν ἔσπασε μικρὸς τὸ θυμᾶται· καὶ τὸν πῆραν τὰ κλάμματα τότε ἀπὸ τὸ φόβο, κι' ὁ πατέρας του ἀντὶ νὰ τὸν μαλώσῃ τὸν ἐχάιδευσεν, τὸν οἰλοῦσε. Κ' αὐτὸ τὸ σανιδένιο, τὸ πρόστυχο τραπέζι, πόσα χρόνια σκυμμένος ἀπάνω του μετ' ἐπὶ λυγνᾶρι ἐμελετοῦσε τὰ σχολικὰ του μαθήματα, πόσαις φοραῖς ἀρηρημένος ἐσκάλλεζε ἀπάνω του τὸ ὄνομά του, ἢ ἐζωγράφιζε καράβια. Κ' αὐταῖς ἡ παλαιαῖς χαλκογραφίαις ἢ σκοροφαγωμέναις, μετ' ἐπὶ ὑποθέσεις τῶν πολέμων τοῦ Ναπολέοντος, μετ' ἐπὶ μάχας τοῦ Βάγγραμ, τῆς Ἰένης, τῆς Μόσκοβας, ποῦ τὰς ἐθαύμαζε μικρὸς, ἀνεθασμένος στῆς καρδίαις! Θὰ φύγῃ κι' ἡ πολυθρόνα τοῦ πατέρα του,

μὲ τὸ τριμμένο δαμάσκο στὸ μέρος ποῦ ἀκουμποῦσε τὸ κεφάλι του, κρατώντας στὰ γόνατα τὰ παιδικιά του. Ὡς κ' αὐτὰ τὰ σπασμένα παιγνίδια, λησμονημένα φρόκαλα στῆς γωνιαῖς τῶν ντουλαπιῶν, ποῦ θὰ βίχτοῦν στοὺς δρόμους, πῶς τοῦ θερίζουν τὴν καρδιά, πόσα πράγματα τοῦ θυμίζουσιν! Ἄχ! Τί εἶναι αὐτὴ ἡ γλυκεῖα ἡ ἀπροσδιόριστη μυρουδιά ποῦ ἀναδίνουν τὰ ἐρμάρια, ποῦ φύλαγαν τῆς ἀγιασμένης μάννας του τὰ ρούχα; Δέματα λεβάντας, σκόρπιοι μενεξέδες, ποῦ διετήρησαν ἐκεῖ χρόνια θαμμένη τῆ μυρουδιά τους, γλυκεῖα ἄν τὸ ἄρωμα τῆς ψυχῆς ἐκείνης ποῦ τὰ σκόρπισε 'κεῖ μέσα!»

Ἄλλὰ τὰς ἐντυπώσεις ταύτας ἡ προσμειδίωσα τοῦ νέου βίου εὐτυχία δὲν καθίστα ἐπίσης αἰσθητὰς καὶ εἰς τὴν Μαρίαν. Λέγουν ὅτι ἡ εὐδαιμονία καθίστα εὐσυμπαθήτους καὶ εὐεπιφόρους εἰς συγκινήσεις τὰς ψυχάς· τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸν ἐγωῖσμόν μόνον φρονῶ ὅτι καλλιεργεῖ καὶ ἐκτρέφει ἡ εὐτυχία.

Ἄλλ' ὁ Κίμων, ὅταν, προπέμφας τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὸν Γεώργιον, ἐπέστρεψεν ἐκ Μύλων εἰς Ναύπλιον μόνος, τῶν πάντων ἔρημος, ἡσθάνθη πρὸς στιγμὴν καμπτόμενον τὸ θάρρος του ἐπὶ τῇ προύψει τοῦ μέλλοντος.

Ἦτο ἤδη νύξ. Ἐνόμισεν, ὅτι θὰ ἀντλήσῃ θάρρος καταφεύγων πανύστατον, ὡς εἰς ἄσυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τῆς πατρικῆς οἰκίας τῆς ἐρήμου καὶ γυμνῆς, τῆς ὁποίας τὴν κλεῖδα τὴν ἐπιούσαν ἔπρεπε νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἐνοικιαστήν, εἰς τὸν ὁποῖον τὴν ἐμίσθωσεν ὁ γαμβρὸς του.

Οὕτω, οἱμοί, καὶ τὰ ταλαίπωρα πτηνά, ἀδυνατοῦν νὰ ἀπομακρυνθοῦν τοῦ κλάδου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἠγεῖρετο ἡ κατακρημνισθεῖσα ὑπὸ τῆς καταγίδος καλιᾶ των.

Πόσον παρέμεινε μόνος ἐν τῷ σκότει, εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶδε τῆς ζωῆς τὸ φῶς, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀνεχώρησαν πρὸ αὐτοῦ πάντες, ὅσους ἠγάπησε, κανεὶς δὲν ἔμαθε ποτέ. Ἄλλὰ πτωχὴ τις γῆρα κατοικοῦσα εἰς τὸ κάτω πάτωμα διηγείτο, ὅτι μέχρι βαθείας νυκτὸς ἤκουε λυγμοὺς πεπνιγμένους, καὶ ποτε ὀδύνης καὶ ἀπογνώσεως κραυγᾶς.

Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι Ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ, κατὰ τινα νύκτα προσμοίαν, ἐπάλασεν ἐν τῷ κυματῶδι ὠκεανῷ τῆς ὀδύνης ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαίων, ἠλέησε καὶ ἐνίσχυσε τὸν Κίμωνα. διότι τὴν ἐπιούσαν ἤρεμος, γαλήνιος, πλήρης βαθείας ἐγκοτερήσεως, παρουσιάζετο ὁ νεκρὸς θελοντῆς εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ συντάγματος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης θὰ ἀπετέλει τὴν οἰκογένειάν του.

Δ'.

Ἦτο πολὺ ἀπότομος, πολὺ τραχὺς ὁ Γολγοθάς, τὸν ὁποῖον ἀνέλαβε νὰ ἀνέλθῃ ὁ Κίμων Ἀνδρεάδης.

Ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων διείδεν, ὅτι ὁ βίος αὐτοῦ ἔμελλε νὰ ἀποβῇ δεινὸς ἄνευ ἀνακωχῆς ἀγών, κατὰ τῶν ταλαίπωριων καὶ τῆς τραχύτητος τοῦ σταδίου, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσῆλθε, ἀλλὰ δεινότερος ἀκόμη κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδικίας. Ἦτις καὶ εἰς τὸν στρατῶνα καταγίττει ἀκράτητος, καὶ πῆς

ὁποίας ἡ δίνη, ὡς ἐκ τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἧς κατετάχθη εἰς τὸν στρατόν, αὐτὸν συνήρπαξε καὶ συνέστρεψε κατ' ἐκλογὴν.

Δὲν τῷ συνεχώρουσιν τὴν ἀνατροφὴν του, τὴν ἀβροότητά του, τὴν μόρφωσιν. Ἀπὸ τοῦ λοχαγοῦ, ὅστις ἐκινήσας ἐκ τοῦ χωρίου του, ὡς ἀντικαταστάτης κατέκτησε τὰς ἐπωμίδας του πεντάκις λαβῶν κατ' ἀνακατάταξιν τοῦ ἀντικαταστάτου τὴν ἀποζημίωσιν, ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ ἐπιλοχίου, τῆς μάννας τοῦ λόχου, ὅστις ὅμως ἦτο πολὺ κακὴ μητροῖα διὰ τὸν Ἀνδρεάδην, μέγχι τοῦ ὑπαξιωματικοῦ τῆς ἐβδομάδος καὶ τοῦ δεκανέως τῆς ἐνωμοτίας, τοῦ τελευταίου τυραννίσκου ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τοῦ λόχου, ὁ ταλαίπωρος νέος εἶχε πάντας ἀμείλικτους διώκτας, αἱ δὲ ποιναὶ ἔπιπτον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του βαρεῖαι καὶ ὀγκῶδεις, ὡς θερινὴ γάλαζα.

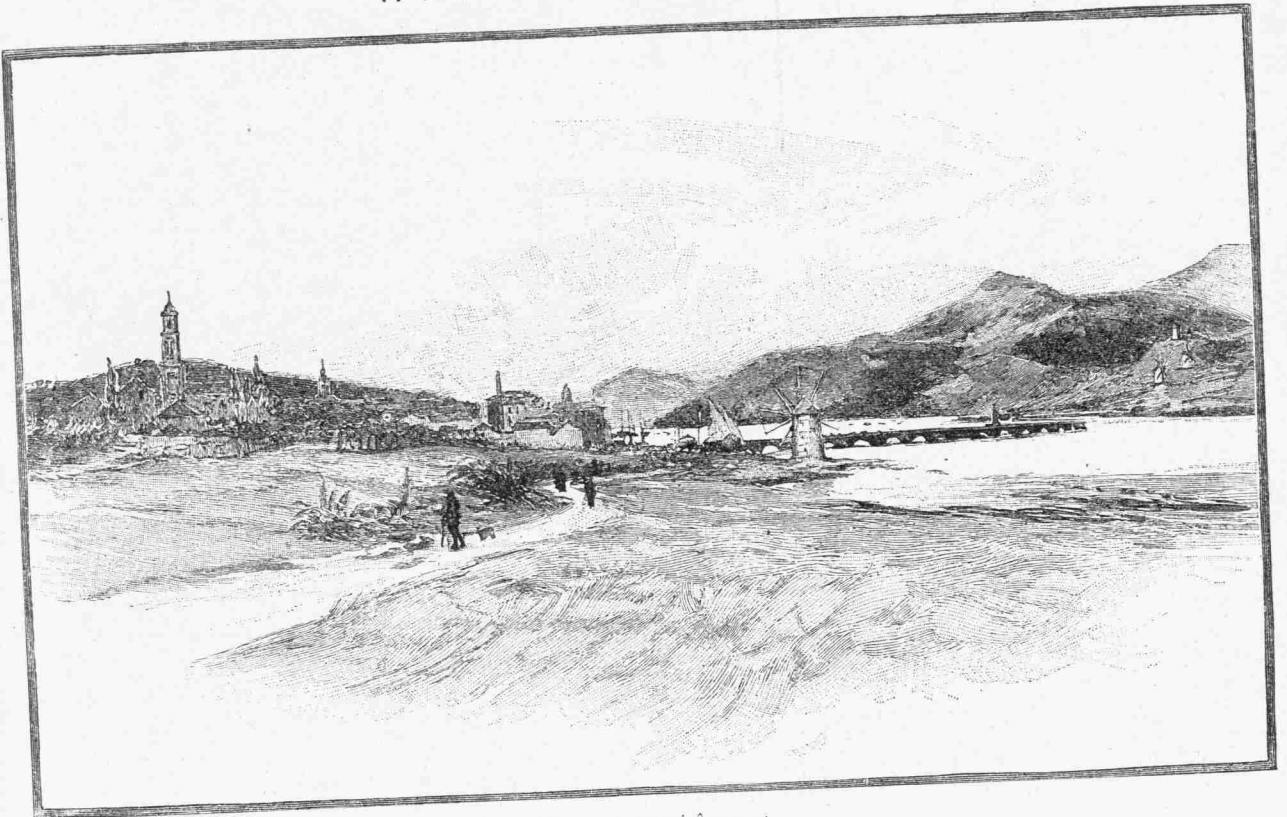
Δὲν λέγω ὅτι ἦσαν μοχθηροὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι· ὄλωσ τούναντίον. Εἶχε τότε τὸ στρατεύμα ἀρετάς, αἰτινες ὁσημέραι καθίστανται σπανιώτεραι. Τῆς πολιτικῆς ὁ σάραξ δὲν εἶχεν εἰσχωρήσει ἐν αὐτῷ· καὶ εἰς βαθμὸν πολὺ ἀνώτερον ἢ σήμερον ἦσαν ἀνεπτυγμένα τῆς στολῆς ὁ σεβασμὸς, τῆς ἱεραρχίας ἡ σιδηρὰ ἐπιβολή. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὰ γράμματα ἀπετέλουν αἰτίαν προγραφῆς ἐν τῷ στρατῶνι. Οἱ ὑπαξιωματικοὶ ἰδίως, ὧν οἱ πλείστοι εἶχον ἀγαθωτάτην κατὰ βάθος καρδίαν, ἀλλὰ ὑπὸ παχὺ περίβλημα σκληροτάτου φλοιοῦ τραχύτητος καὶ σκαιότητος, ἐθεώρουν μετ' αὐτοκρατορικῆς περιφρονήσεως τὰ γράμματα, ὡς ἄχρηστον σκεῦος, βαρύνον ἀνωφελῶς τὸν στρατιωτικὸν σάκκον. Ὁ ἐγγράμματος ἦτο συνώνυμον τοῦ καλομαθημένος, ὡς τὸν ὠνόμαζον τότε, καὶ ἐπομένως ἄχρηστος.

Παρῆλθον ἱκανοὶ μῆνες ἀπὸ τῆς κατατάξεως τοῦ Κίμωνος.

Εἶχεν ἤδη σημάνει τὸ σιωπητήριον ἐν τῷ παρὰ τὴν πλάτειαν τοῦ Πλατάνου ἐνετικῷ στρατῶνι, μὲ τὴν ὑπερήφανον ἐπ' αὐτοῦ λατινικὴν ἐπιγραφὴν, ἣν ἔστησεν ὁ ἐνετὸς ἄρχων¹ ἐν ἐθνουσιασμῷ δικαίου ἐγωῖσμοῦ, διότι, καίτοι πλησιάζουσιν νὰ συμπληρωθεῖν δύο αἰῶνες ἀπὸ τῆς ἐγέρσεως του εἶναι σήμερον ἔτι, καλλίστον ὑπόδειγμα στρατιωτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Τὸν θάλαμον τῆς ἐνωμοτίας τοῦ Κίμωνος ἐφώτιζεν ἀμυδρῶς καπνίζουσα λυχνία, ἀνηρτημένη ἀπὸ τοῦ ὀρόφου, ὑπὸ τὴν παλλομένην φλόγα τῆς ὁποίας ἀνέδιδον περιδικτὰς ἀναλαμπάς, τὰ ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνηρτημένα ὄπλα, αἱ λόγχαι, καὶ τὰ ἐκ λευκοσιδήρου πινάκια. Οἱ ἄνδρες ἔρρεγγον ἐξηπλωμένοι κατὰ γραμμὴν καὶ ὡς ἄμορφοι ὄγκοι διαφαινομένοι, ὑπὸ τὸ ἀπὸ κεφαλῆς μέγχι ποδῶν κάλυμμα τῶν κλινοσκεπασμάτων. Ὁ δὲ θάλαμος ἀπέπνεε τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκείνην βαρεῖαν ὀσμὴν τοῦ στρατῶνος, ἣν ἀναδίδει τὸ ἀτελῶς καθαριζόμενον στανίδωμα, διαρκῶς βεβρεγμένον καὶ σχεδὸν σιση-

¹ Ἡ περίεργος αὕτη ἐπιγραφή ἔχει ὡς ἐξῆς. Promptuarium classis ad urbis utilitatem et ornamentum Augustinus Sagredo provisor classis maris magnifice edificavit, anno MDCCXIII.

Ἀργοστόλιον

πός, ἡ βύρσα ἢ ἄφθονος τῶν λωρίων καὶ τῶν σάκκων, τῶν δερμάτων ἢ βαφῆ, ὁ μέλας στρατιωτικὸς ἄρτος, τὸ λίπος τῶν ὀπλῶν, τῶν τροφῶν τὰ ὑπόλοιπα, ἡ ἐρέα, μιγνυόμενα πάντα μετὰ τῆς ἀνθυγιεινῆς, τῆς ὑποξύνου δυσοσμίας τοῦ χλιαροῦ, τοῦ μεμολυσμένου ἀέρος ἐκ τοῦ πολλοῦ συνωστισμοῦ, ἐκ τῶν καθύδρων ἀσπρορροῦχων, ἐκ τῶν ρυπαρῶν σκελεῶν καὶ τῶν βαρειῶν καὶ ἐν ἀποσυνθέσει ἀρβυλῶν.

Ἡ κλίνη τοῦ Κίμωνος ἦτο κενή.

— « Πάλι λείπει ὁ ντελικάτος μας », εἶπεν ὁ ὑπαξιωματικὸς τῆς ἐβδομάδος, ὁ ὁποῖος τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην εἶχε παραλάβει ὑπηρεσίαν. « Θὰ τοῦ ἐχτυπήσανε, φαίνεται, πάλι τὴν καμπάνα καμμιᾶς ὀχτάρας ».

Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ ἐπιλοχίας τοῦ λόχου, ἓνα ψημένο πετζί, ὡς ἔλεγε περὶ ἑαυτοῦ ἀνταρῆσκως, ποῦ τὸ ἄργασαν εἴκοσι χρόνια ὁ στρατῶνας καὶ τὸ μεταβατικὸ, με τοὺς μύστακας ἐν σχήματι τῶν δύο ὄψεων ἀρχιεπισκοπικῆς ποιμαντορικῆς ῥάβδου, ἀπήντησεν ἀποφθεγματικῶς.

— Τί τὰ θέλεις, βέ Κῶτσο, κάτα πῶς πάει ἡ δουλειά, δὲν θὰ καψῶσῃ διόλου τὸ καλοκαίρι αὐτὸ τὸ παιδί.

— Μὰ γιατί τάχα;

— Γιατί πάντα θὰ τὸν ἔχουν στό φρέσκο.

Καὶ χωρὶς νὰ διακοπῇ ἀπὸ τοὺς γέλωτας, τοὺς ὁποῖους προεκάλεσε τὸ λογοπαίγνιόν του, ἐξηκολούθησε.

— Τῆς ἄλλαις τὸν ἀνάφερα καὶ τὸν ἔκοψαν μέσα γιατί δὲν ἦταν ντυμένος κανονικά· εἶχε τὸ γιακά του ψηλότερο ἀπὸ τὸ κανονικόν. Δέκα πέντε στρογγυλῆς μέραις μέσκα. Μὰ, νάσου, κι' ἀφοῦ τὸν κόν-

τινε, μπαίνει μιά μέρα ὁ λοχαγὸς στό ἀππέλο, ἀφοῦ εἶχε κάμει πρῶτα μερικοὺς σταθμοὺς στῆς ταβέρνας τῆς Σπηλιᾶς κ' εἶχε τραβῆξει μερικοὺς καντίλαις ἀπὸ κάτι γιοματάρια με τὸν ἀνθυπομάρχα. Ἐπειδὴ, καθὼς καταλαβαίνετε, τὰ μάτια του δὲν ἦσαν καλὰ στὴν ὑγεία τους, τοῦ φάνηκε ὁ γιακάς τοῦ Ἄνδρεᾶδη κοντύτερος ἀπὸ τὸ κανονικόν. Καὶ νὰ σου ἄλλη μιά ὀχτάρα· καὶ ἔτσι πάει γιατί-τάνη αὐτὴ ἡ δουλειά.

— Εἶν' ἀλήθεια, πῶς πολὺ τοῦ μῆκαμε τοῦ δυστυχισμένου τοῦ παιδιοῦ. Καὶ νὰ λέμε τοῦ φτωχοῦ τὸ δίκιο, σὲ ὅλα εἶναι πρόθυμο καὶ ὑπομονητικόν. Πρῶτος στὰ γυμνάσια, χωρὶς παράπονο στῆς ἀγγαρεία. Μονάχα, ἀλήθεια νὰ μὴ ζητήσης νὰ τοῦ κατεβάσης τὴ μύτη με καμμιὰ πρόστυχη δουλειά, ποῦ δὲν εἶναι τῆς ὑπηρεσίας, γιατί τότε ἐλάσσωσες.

— Ναι· μὰ αὐτὸ θὰ τὸν κἀνῃ νὰ βαστάῃ πάντα συντροφιά στὰ μολυντήρια καὶ στοὺς ποντικοὺς τῆς σκοτεινῆς. Σήμερα τὸν φιλοξενεῖ πάλι, γιατί ἀρνήθηκε στό λοχαγὸ νὰ τοῦ κουβαλήσῃ τὰ ψούνια στό σπίτι. Δὸς του καμπάνα μιά δεκαπεντάρα ὁ διοικητής. Κοντὰ στό νοῦ πῶς ἡ διαταγὴ τῆς ἡμέρας δὲν εἶχε αὐτὴ τὴν αἰτία, ἀλλὰ τὸ συνηθισμένον καλούπι, ὅτι δὲν ἔφερε τὸ ἀνήκου σέβας κλπ.

Ἐνῶ οἱ δύο ὑπαξιωματικοὶ εὕρισκοντο εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ διαλόγου προέκυψεν ἀπὸ τινος κλίνης πονηρὰ ἢ μορφῇ τοῦ δεκανέως τῆς ἐνωμοτίας Βιντζελάτου Διονυσίου.

Ἦτο οὗτος πρὸ δεκαετίας λεμβοῦχος ἐν Ζακύνθῳ· ἐπειδὴ δὲ εἰς Μελιταίους ὑπηρετῶν εἰς τὰ ἀγγλικὰ πολεμικὰ ἐξεφοράσθη βλασφῆμως περὶ τοῦ

Πολιούχου τῆς νήσου, ὁ Βιντζελάτος τὸν ἠνάγκασε διὰ λακτισμάτων κατὰ τοῦ στήθους νὰ ἀποπτύσῃ οὐ μόνον τὰς βλασφημίας, ἀλλὰ καὶ δρᾶκας τινὰς αἵματος μετ' αὐτῶν. Ἄλλ' ἡ ἐγγώριος ἀστυνομία θὰ εἶχε βεβαίως ἀντιρρήσεις, ὡς πρὸς τὴν μέθοδον ταύτην τῆς ἀποπτύσεως βλασφημῶν ἐκφράσεων· διὰ τοῦτο λοιπὸν ὁ Βιντζελάτος ἔκρινε σκόπιμον νὰ διαπεραιωθῇ εἰς Κατάκωλον, καὶ ἐκεῖθεν κατέληξεν εἰς Ναύπλιον. Μετὰ τρεῖς δὲ ἀνακατατάξεις, ἐκάστη τῶν ὁποίων τῷ προσεπόριζε περὶ τὰς τετρακοσίας δραχμὰς λόγῳ ἀντικαταστάσεως εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸν ἐπίσηλον βαθμὸν τοῦ δεκανέως. Ἀφοῦ ἀνεκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης του, δηλ. ἐπὶ τῶν δύο σανίδων, τὰς ὁποίας ἀπέκρυπτεν ἔν κλινοσκεπάσμα, ἐξηκολούθησε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος τρέφων τὸν διάλογον.

— Μὰ κ' ἀπὸ τὸ ντετόρο δὲ βρῖσκει στάλα δίκιο ὁ κακοροϊζικός. Μὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀγί' ἀλήθεια, ὄχι ἀπὸ κακία τοῦ ντετόρου, ἔτσι μὲ ἀθωότη, μὲ ἄλλους λόγους ἀπὸ ἰγνιοράντζα του, γιατί, ἔδωπά ποῦ τὰ λέμε, δὲ θὰ μὲ περσοαντέριζε νὰ τόνε βάλω νὰ κουράρῃ τὴ σκύλλα μου, οὔτε τὴ γάτα μου νὰ ξεγεννήσῃ.

— Καὶ ποῦ τὴν ἔχεις, δικανέα, αὐτὴ τὴ γκαστρωμένη γάτα; στοῦ σάκκο σου;

— Ὅρσε, μὲς τὴν ἐξυπνάδα σου. Ἄ δά, λέω ὁ λόγος τὸ λέει μωρέ. Μπὰ διάσε! Καὶ γιὰ νὰ γυρίσω στοῦ ντετόρο, τσὴ ἄλλαις μιὰ μέρα παρουσιαστήκαμε καὶ οἱ δύο στὴν ἀναφορὰ ἀσθενεῖς, ὁ Ἀνδρεάδης καὶ ἡ ἀφεντιά μου. Νὰ σὰς πῶ πρῶτα τί εἶχα ἐγώ. Ἀπὸ τὰ ψὲς μὲ εἶχανε μπλωκαρισμένον οἱ κορέοι, ὅπου μούργουνταν καταπάνω μου ἔτσι, κατὰ φάλογγας λόγου. Ἐφέρετε τί κορέοι! ἀπὸ κειοὺς ποῦ μπορεῖς νὰν τσοῦ βάλῃς μιὰ δεκάρα στοῦ χέρι καὶ νὰν τσοῦ στείλῃς στὸν καπνοπούλο νὰ σοῦ πάρουν ὀχτῶ καὶ δύο. Μοῦ γιομόσανε τὸ κορμί κόκκιναις πούλιας καὶ τόσο μὲ ξεθεόνανε ὀλονυχτὶς τσὴ νύχτας, ὅπου ἐσηκώθηκα ὠμμέναν, καὶ πισοπλατισμένον στὸν τοῖχο ἐφώναζα: Θεούλη μου κ' Ἄι Διονύση μου, ἂν εἶναι γραφτό μου νὰ χάσω δύο ὀγγιές αἷμα, νὰ πάω δελέγκου στοῦ μπαρμπέρη νὰ μοῦ τσὴ βγάλῃ μὰ ὄχι νὰ μοῦ τὸ ρουφᾶνε ἔδωπά ἔτοῦτοι. — Μὰ τίποτσι. Ἐτσι ἐξημερώθηκα. Καὶ ὅσο ἐσυλλογιώμουνα τί ραχάτι θὰ ἔκανε στοῦ κρεβάτι του, τὸ ἰνφαιμόκορμο, ὅπου μὲ τετρακόσαις παληοδραχμαῖς πῆρα τὴ θέσι του γιὰ τέσσαρα χρόνια, μοῦ ἐρχότανε ντελίριο, σπαθέντο. Τὴν αὐγὴ λέω, δὲ θὰ ναι ἄσκημη δουλειὰ νὰ ρεποζάρω ἕνα δυὸ νύχταις σ' ἕνα παστρικό κρεβάτι στοῦ θεραπευτήριου. Καὶ ἔδωπά ποῦ σὰς τὰ λέω, τρίθω δυνατὰ τὰ μοῦτρα μου μὲ μιὰ ἄγρια βούρτσα σὰν ξυστρί, ποῦ ὅσο τάτριθα τόσο πείλιο τὰ κανε κοκκινόμαυρα. Καὶ ὅτι βαρᾶει ἡ σάλπιγγα γιὰτρὸ, δελέγκου δύο βήματα ἐμπρὸς ἀπὸ τὴ γραμμὴ ὁ Βιντζελάτος Διονύσιος μὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ γέισου τοῦ πιλικίου.

«Εὐσεβάστως ἀναφέρω, Κύριε Ὑπίατρε, ὅτι ὅλη τὴ νύχτα ὑπόφερα' εἶχα μιὰ ζέστη τρεμέντε, κεφαλάργια, πόνους στὰ κόκκαλα, μπατικὸρε καὶ τῶρα τὸ πρῶτ' ἐμαύρισε τὸ μούτρο μου καὶ ξεχλύθησαν στοῦ κορμὶ μου ἔτοῦτα τὰ κόκκινα σπιθούλια.

Ἀφοῦ μὲ κύταξε καλὰ, μεταβολή, μοῦ λέει, καὶ πρὶν περάσῃ ἕνα κάρτο μιὰ καὶ στοῦ θεραπευτήριου. Ἐκεῖ μὲ περίλαβε ἕνας ἄλλος ντετόρος πείλιο ἰλουμινάτος ἀπὸ τὸ δικόνε μας τοῦ τάγματος.

Μοῦ ἀνοίγει τὰ ματοτόινορα σὰ νὰ θελε νὰ μοῦ ξεριζώσῃ τὰ μάτια. Καὶ ἔπειτα βάνει, μωρὲ μάτια μου, καὶ μὲ στρόνουνε στοῦ κρεβάτι, καὶ δελέγκου μ' ἀρχινᾶνε, ὠμμέναν, στὰ πουρογατίβα τὸν κακοροϊζικό, ὅπου ἐστράγγισα. Μὰ θὰ βγάνατε τὰ σκότια σας ἀπὸ τὰ γέλοια, ἂν ἐβλέπατε, ἐφοῦνα ποῦ ἔβαλε ὁ ντετόρος τὸ νοσοκόμο καὶ ἐγράψε στοῦ μαυροπίνακα, ποῦ ἦταν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. «*Βιντζελάτος Διονύσιος, δεκανεὺς τοῦ Βου πεζικοῦ. — Σκαρλατίνα*».

Ἄλλὰ κυτάζτε' ἐλησμόνησα τὸν κακομοῖρη τὸν Ἀνδρεάδη. Τὴν παραμονὴ τῆς ἡμέρας ποῦ παρουσιαστήκαμε στοῦ γιὰτρὸ, τὸν εἶχανε φορτωμένο μιὰ σκληρὴ ἀγγάρεια. Σὰς εἶχε ἀφήσει χρόνους ἕνας στρατιώτης στοῦ θεραπευτήριου, καὶ νὰ σοῦ δελέγκου, μαζὺ μὲ μένα καὶ ἕναν ἄλλο, ὁ Ἀνδρεάδης Κίμων ἀγγαρεία τάφου. Ἐγείνε θηρίο ὅταν τὸν ἐδιάταξε ὁ λοχίας τῆς ἐβδομάδος.

Ὅ τι ἄλλο θέλετε, εἶπε, μὲ βουρκαωμένα μάτια τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί, μὰ ὄχι αὐτὴ τὴν ἀγγαρεία.

Ἄλλὰ ποῖος τ' ἀκούει αὐτά: Ἄλλουνοῦ παππᾶ βαγγέλιο. Τὸν φορτόνουν λοιπὸν μάτια μου τὴν τσάπα καὶ μὴ ρώτης τί τράβηξε 'κεῖ ἔξω στοῦ κοιμητήριου. Ἐκεῖ ποῦ ἔσκαβε, κάθε στιγμή τὸν ἔκοβε κόμπος ἀπὸ τὸ κλάμα, ποῦ ἔβλεπε λίγο παρέκει τὰ μνημούρια τοῦ πατέρα καὶ τσὴ μανούλας του.

Τότε ὁ σαλπικητὴς Δαρδούνης, εἰς ἡλίθιος, ὁ ὅποιος ἔκρινε ἀπαραίτητον νὰ παρέμβῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν διάλογον.

— Καὶ πὼς τὸ κατάλαβες, τάχα, δεκανέα, ὅτι γιὰ δαῦτο ἔκλαιγε τὸ παιδί;

— Πὼς τὸ κατάλαβα; Τὸ κατάλαβα, ντσόγια μου, γιατί δὲν τῆς εἶχα στὴν τσέπη τσὴ λαντέρνας, ποῦ μοῦ ἔβαλε ὁ Θεὸς δίπλα ἀπὸ κάθε μπάντα τσὴ μύτης μου, ὅπως ἔχεις ἡ ἀφεντιά σου στὴν τσέπη τὸ μυαλό σου' καὶ χώρια δὰ ποῦναι καὶ τρούπια ἡ τσέπη σου.

Καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὸν σαλπικητὴν ἐξηκολούθησε.

— Ἄλλὰ νὰ μὴ σὰς τὰ πολυλογῶ' ὅλη τὴ νύχτα παραλαλοῦσε τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί καὶ ἔκραζε τὰ γονικά του' τὰ μηνίγγια του βαροῦσαν σὰν οὔλα τὰ ταμποῦρα τοῦ συντάγματος, καὶ σὰν οὔλα τὰ καμπαναρεία τσὴ Ζάκυθος. Τὸ πρῶτ' εἶχε γάλι. Παρουσιάζεται στοῦ γιὰτρὸ μαζὺ μὲ μένα, ποῦ μὲ βαρτίσανε μὲ σκαρλατίνα. Τὸν κυτᾶει κ' αὐτὸν καλὰ καλὰ ὁ ντετόρος, στὰ μάτια, καὶ ὕστερα κατεβάζοντας τὰ γυαλιὰ ἀπὸ τὴ μύτη καὶ βάζοντας τὰ χεῖρα στὴς τσέπαις, τοῦ λέει μὲ ὄλο τὸ σέριο, φουσκόνοντας σὰν γάλλος γιὰ τὴ ἀνακάλυψι ποῦ ἔκανε τάχα.

«Σὰν καλὰ σοῦ φάνηκε, ντελικάτε μου, νὰ ξαλαφρώσῃς λίγο τῆς ἀρχοντικαῖς σου τῆς ἀρίδαις, στοῦ θεραπευτήριου, κἀνοντας ψεύτικα τὸν ἄρρωστο. Μὰ καὶ στὴ σκοτεινὴ, ξέρεις, ἔχει χουζούρι.

Μιά δεκαπεντάρα θά σέ γιατρέψῃ γιά καλά. Μεταβολή».

Ἔτσι ἐγὼ ἐγιάτρεψα τὰ δαγκάματα τῶν κορέων μὲ πουργατίβα στό θεραπευτήριο, κ' αὐτὸς ὁ κακορροϊκὸς τὸν πυρετό του, ποῦ τὸν ἔψηνε βεραμέντε, στὴ φυλακὴ. Ἔτσι ἐφινίρισε αὐτὴ ἡ δουλειά.

Καὶ ἐγέλων ὀμηρικῶς ὄλοι, ὅτε ἀγρία ἡ φωνὴ τοῦ ὑπαξιωματικοῦ τῆς ἐβδομάδος ἐπέβαλε σιγὴν.

Ἄ! βουβαθῆτε πλειά· μιὰ ὥρα τώρα ποῦ βάρεσε σιωπητήριο καὶ σεῖς ἀκόμα τζαμπουνάτε σὰν κουρούνας.

Μετ' ὀλίγον πάντες ἔρρεγγον ἐν τῷ πεφορτισμένῳ ἀναθυμιάσεων θαλάμῳ, ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς καὶ τὸν καπνὸν τῆς ἐκ λευκοσιδήρου λυχνίας· καὶ μόνα τὰ κανονικά, τὰ βαρέα βήματα τοῦ σκοποῦ διέκοπτον τὴν σιγὴν τῆς νυκτός, καὶ μόνῃ ἤκούετο ἐνίοτε ἡ ἀπὸ τῶν παρακειμένων φυλακῶν τοῦ βουλευτικοῦ παρατεταμένη, ἀγρίως θρηνώδης κραυγὴ τῶν φρουρῶν, «Φύλακες γρηγορεῖτε».

Ε'.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω διαλόγου ἐναργῶς βεβαίως ἐνόησεν ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ὁ Κίμων Ἀνδρεάδης ἦτο ὁ ἄκμων, ἐφ' οὗ κατέφερον τὰς σφύρας αὐτῶν βαρείας ἢ μοχθηρίας καὶ ἡ κακεντρέχεια συνεχῶς, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ σχολαστικότης τῶν παραδόσεων τοῦ στρατῶνος πάντοτε.

Οὔτε ἡ πειθαρχία οὔτε αἱ κακουχίαι καὶ αἱ συνεχεῖς ἀθλιότητες ἐν τῷ βίῳ τοῦ στρατῶνος τὸν ἀπῆλπίζον, μολονότι ἡ ἀντιμετώπισις αὐτῶν ἀπαιτεῖ μείζον ψυχικὸν σθένος ἢ τῶν μαχῶν οἱ κίνδυνοι.

Διέβλεπεν ἐναργῶς ἐν τῇ διαουσίᾳ καὶ τῇ εὐθύτητι τῆς κρίσεώς του, ὅτι ἡ πειθαρχία, αἱ δουλικαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ αὐτῆς ὑποχρεώσεις, οἱ κατὰ τὸ φαινόμενον μωροὶ τύποι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ὑπάρξιν καὶ κινήσιν ἢ πολὺπλοκος καὶ βαρεῖα αὐτῆ μηχανῆς, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ἐνσάρκωσιν τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως. Τούτου ἕνεκα ἡ θερμὴ φιλοπατρία του καὶ ἡ βαθεῖα τοῦ καθήκοντος συνειδήσις τὸν ἐνέπνεον, ὅπως περιβάλλῃ διὰ ποιητικῆς χροιᾶς τὰς πεζοτέρας, τὰς χυδαιότερας τοῦ στρατιώτου ὑποχρεώσεις.

Ἡ ἀδικία μόνῃ ἀπέσπα ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κραυγᾶς ἀγωνιώσους ὀδύνης, τὸν ἐξήγειρεν ἐξ ὄρμευφύτου, καὶ ὤρθουτο ὡς ὁ ἀπίθαστος ἵππος ὑπὸ τὸ πλῆγμα τοῦ πτερινιστήρος, αἰσθανόμενος βαθύ, καυστικὸν τῆς ἀδικίας τὸ ἄλγος.

Διότι ἐν τῷ χαρακτῆρι τοῦ νέου τούτου δὲν ὑπῆρχεν οὐδεμίαν νοσηρὰ τῆς καρδίας ἐπιπλοκή. Τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ ἦτο ἀγαθότης καὶ εὐθύτης· καὶ τὰ αἰσθητάματα ταῦτα, ἰσχυρὰ ὡς ἡ φύσις, ἥτις τὰ ἐνεφύτευσεν ἐν τῷ ὀργανισμῷ του, ἀκράτητα, ὡς χεῖμαρροι, ἐν βρασμῷ σφρίγγους τῷ ἐπέβαλλον πάντοτε τὴν πάλιν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸν ἀμειλικτον πόλεμον κατὰ τῆς ἀδικίας, εἴτε αὐτὸν ἐπληττεν αὐτῆ, εἴτε ἄλλους. Διότι ἡ εὐγενὴς αὐτῆ καὶ εὐθεῖα ψυχὴ ἦτο ἀνεπίδεκτος καὶ τῆς ἐλαχίστης ὑποχωρήσεως ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ δικαίου. Καὶ διώκων τὴν δικαιοσύνην ἐπιπτεν, ἐμωλωπιζέτο, ἐτραυματίζετο

εὐφροσύνως, ἀποκομιζων ὡς γέρας νίκης, τῆς ἰδίας συνειδήσεως τὴν γαλήνην.

Διὰ τοῦτο, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν ἀγρίων καὶ ἐκ βάσεως ἀδίκων ποινῶν, παρουσιάζετο ἐκαστοτε εἰς τὴν ἀναφορὰν ζητῶν δικαιοσύνην. Καὶ τῷ τὴν ἀπένεμον στερεοτύπως διὰ διπλασιασμοῦ τῶν ποινῶν.

Ἀλλὰ δὲν ἀπέκαμνεν, οὔτε διωρθεῖτο. Ἄν ἦτο πλειότερον πρακτικὸς ἤθελεν ἐνοήσῃ, ὅτι ἦτο ὁ ἀσθενέστερος, καὶ ὅτι ἡ ἄμυνα ἦτο εἰς αὐτὸν ἀδύνατος ἀπέναντι ὄλου ἐκείνου τοῦ ἐχθρικοῦ ἐσμοῦ τῆς ἱεραρχίας τῶν ἀνωτέρων του· ἐν τῇ ὑποταγῇ δὲ ἐκείνῃ τῇ παθητικῇ καὶ σιωπηλῇ ἤθελεν ἀνευρίσκει ποῖαν τινὰ ἠδονὴν καταπίνων τὴν πικρίαν καὶ μασσῶν τὴν ὀδύνην του, περιβάλλων δὲ ὄλους αὐτούς, οἵτινες τὸν συνέτριβον, διὰ τῆς ἀφῶνον περιφρονήσεώς του.

Ἄλλ' αὐτὸς ἐν τῇ λεπτῇ ὑπερευαισθησίᾳ του, τῇ ὀξύχολῳ καὶ πυρετικῇ, ἠξίου ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως τελειότητα ἀπόλυτον, καὶ ἐκαστῇ νέᾳ ἐξαφάνισις τῆς χιμαίρας ταύτης, ἣν ἐδίωκε, τὸν ἐβύθιζεν εἰς νέον, νωπὸν πάντοτε ἄλγος· ἀνηλεὲς δὲ ἡ εἰμαρμένη ἐδημιούργει κατ' αὐτοῦ διαρκεῖς ἥττας ἐν τῷ ἔρωτι τούτῳ τῷ φλογερῷ ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ δικαίου, ὅστις τὸν ἐνέπνεε, ἐν τῷ ἀμειλικτῷ μίσει κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀδικίας, ὑφ' οὗ ἐνεφορεῖτο.

Ἄνικανος νὰ ὑποχωρήσῃ κατ' ἐλάχιστον εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀτελείας ἐδηλητηρίαζεν ὁ ἴδιος μεθ' ἠδονῆς ἀγρίας τὰ τραύματά του, ἠδύνετο ἐν τῇ ὀδύνη των, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀδικία τῷ προσεπόριζε τὰς μυχίας τέρψεις τῶν ἠττημένων ἡρώων, τῶν πιπτόντων μαρτύρων.

Οὕτω διέβρεον ὀμιγλώδῃ ἐν τῷ στρατῶνι τὰ πράσινα, τὰ ἐαρινὰ τῆς ζωῆς του ἔτη.

Εἶδε προαγομένους πρὸ αὐτοῦ πάντοτε τοὺς ἀγραμμάτους, τοὺς ἀξέστους, τοὺς ἀχρήστους, τῶν ὁποίων τὸ ὑπηρετικὸν πνεῦμα καὶ ἡ εὐτέλεια ἐξησφάλιζον ὑπὲρ αὐτῶν, τῶν ἀνωτέρων τὴν εὐμένειαν. Καὶ εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς διὰ τοὺς διαφόρους βαθμοὺς ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τοῦ ὑπαξιωματικοῦ ἐκείνοι εἶχον ἐπ' αὐτοῦ τὴν ὑπεροχὴν.

Ἀντελήφθη οὕτω καὶ ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τοῦ συντάγματός του, τοῦ καθολικοῦ φαινομένου ὅτι εἰς τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς ἀνέροχονται εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον ἔρπουσαι αἱ σαῦραι καὶ αἱ ἐχιδναὶ ἢ διὰ τῆς πτήσεως αὐτῶν οἱ ἀετοὶ.

Ἐνόησεν ὅτι αἱ ἀνθρώπινοι κοινωνία, ὅπως καὶ τὰ κύματα τῆς θαλάσσης, ὅπως τὰ τηκόμενα μέταλλα ἀνάγρουν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐπὶ τῶν κορυφῶν τὰ ἐξαφρίσματα.

Ἐσπούδαζε μετὰ πρωίμου βαθυνοίας τὴν κοινωνίαν καὶ ἔπασχεν. Ὡς ὁ Ἄμλετ ἀπωλοφύρετο καὶ κατώκτειρε τὰς ἀνάτους αὐτῆς νόσους· τοῦ ἰσχυροῦ τὴν ἀδικίαν, τὴν διαβολὴν, τὴν ραδιουργίαν, τὸν φθόνον, ἐλλοχῶντας καθ' ὅλας τοῦ βίου τὰς ἀτραπούς, τὴν ὑπερφορὰν ὑπεροφίαν τῆς μωρίας καὶ τῆς ἀνικανότητος, τὸν ἄγριον τοῦ γοήματος δεσποτισμὸν, τὴν ἀδράνειαν καὶ τὴν ἀβέλτηρίαν τῶν ἐντίμων, ὑποχωρούντων ἄνευ πάλης, ἠττωμένων ἄνευ ἀντιστάσεως.

Ἐν τῇ μονώσει του μόνην ἀνεύρισκε τέρψιν εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν μελέτην. Ὅλας τὰς ὥρας τὰς ὁποίας κατέλειπον αὐτῷ ἐλευθέρως αἱ τυπικαὶ ὑπηρεσίαι τοῦ στρατῶνος κατηνάλισκε μετὰ τῆς πυρετώδους ἐφέσεως τοῦ εἰδέναι, εὐρύνων καὶ συμπληρῶν τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς του γνώσεις, καλλύνων τὸ πνεῦμα του.

Ἄλλ' ἂν ἡ μελέτη μεγαλύνῃ τὴν ψυχὴν, μόνη ἡ ἀγάπη τὴν καταυγάζει καὶ τὴν παραμυθεῖ. Ἡ ἀγάπη, ἥτις ὡς αἱ γελιδόνες εἰς τοὺς οἴκους, φέρει καὶ αὐτὴ τὴν εὐτυχίαν.

Καὶ ὁ ταλαίπωρος νέος ἦτο μόνος, πάσης στοργῆς ἄμοιρος.

Τὴν μόνην παραμυθίαν ἤντλει ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῆς ἀδελφῆς του. Αὐταὶ ἦσαν τὸ μάννα τῆς καρδίας του· διότι, ὡς ὁ στόμαχος, δὲν δύναται καὶ ἡ ταλαίπωρος ἀνθρωπίνη καρδιά νὰ ζήσῃ ἄνευ τροφῆς. Οὕτω ὁ ἐν τῇ ἐρημίᾳ πάσης στοργῆς, ἐν τῇ καταιγίδι τῶν ἠθικῶν βασάνων τοῦ στρατῶνος χειμαζόμενος ἀδελφὸς ἀνεύρισκε τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὰ μικρὰ ἐκεῖνα γράμματα, τὰ ὁποία ἔφερον εἰς αὐτὸν τὸ ἐκ Τριπόλεως ταχυδρομεῖον, τὰ ὑπερκεχειλιζόντα ἐκ στοργῆς, τὰ ἐμπλεα ἀδελφικοῦ πόνου.

Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ εὐτυχία ὑπεχώρησε κατὰ μικρὸν εἰς νέαν ἀφορμὴν ἀλγηδόνων. Δὲν ἦτο, ὅχι εὐτυχῆς ἡ ἀδελφὴ του· πικρὸς, πολὺ πικρὸς ἦτο ὁ βίος τῆς Μαρίας μετὰ τοῦ ἐγωῖστοῦ καὶ βαναύσου ἐκεῖνου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐνυμφεῖσθαι αὐτὴν μόνον διὰ νὰ ἀρπάσῃ τῶν δύο ὄρφανῶν τὴν περιουσίαν. Καὶ δὲν παρεπονεῖτο μὲν ἡ ταλαίπωρος κόρη, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὰς μᾶλλον ἀδιαφόρους γραμμάς, ὑπὸ τὴν μᾶλλον ἔντεχνον ἀπόκρυψιν τῶν θλίψεων, διαφεύγει τῆς ὀδύνης ἢ ὀσμῆς.

Καὶ εἰς τὰς θλίψεις τοῦ Κίμωνος προσετίθεντο τῆς συνειδήσεως οἱ ἔλεγχοι. Διατί νὰ θυσιάσῃ τὴν Μαρίαν του; Διατί νὰ ἐργασθῇ τόσον ὅπως κατορθώσῃ τὸν γάμον τῆς ἀδελφῆς του, τὸν δυσωίωνον, ἀφοῦ προηγγέλλετο τὸ μέλλον τῆς τόσον σαφῆς ἀπὸ τὴν ἀπροκάλυπτον ἐκδήλωσιν τῆς ταπεινῆς ἰδιοτελείας τοῦ γαμβροῦ του;

Καὶ ἐθεώρει ἑαυτὸν ὑπαίτιον τῆς συμφορᾶς τῆς ἀδελφῆς του ὁ ταλαίπωρος νέος, ὁ ὁποῖος ἐθυσίασε τὴν ὑπαρξίν του, διὰ νὰ προσπορίσῃ εἰς αὐτὴν εὐτυχὴ ἀποκατάστασιν.

Ἄλλ' οὕτω συμβαίνει πάντοτε.

Τῆς συνειδήσεως οἱ ἔλεγχοι οὐδέποτε ἠνόχησαν τοὺς κακοποιούς. Εἶναι ἀποκλειστικὸς κληρὸς, πρόσθετος αἰτία θλίψεων τῶν ἀβρῶν καὶ εὐαισθητῶν καρδιῶν, αἵτινες οὐδὲν πράγματι ἔχουν νὰ μεμψοῦν ἑαυτῶν.

Ἡμέραν τινὰ εὐρίσκετο ἐν τῇ φυλακῇ τοῦ στρατῶνος, τιμωρηθεὶς δι' ὀκταήμερου φυλακίσεως, διότι ἀνηνέχθη κατὰ τοῦ ἐπιλοχίου ῥαπίσαντος ἀνηλεῶς χωρικὸν νεοσύλληκτον, ἐπειδὴ «ὁ ἀδικηθεὶς μόνος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρῃ, διότι μόνον ἀτομικὰ παράπονα ἐπιτρέπονται», ὡς ἔλεγεν ἡ διαταγὴ τῆς ἡμέρας.

Ἐβημάτιζεν ἐν τῷ στενῷ δωματίῳ τῆς φυλακῆς κατεχόμενος ὑπὸ ἀορίστου τρόμου· ἀπὸ πολλῶν

ἡμερῶν ἐστερεῖτο γράμματος τῆς Μαρίας του, ἡ τελευταία δὲ ἐπιστολὴ τῆς τῷ ἀνήγγελλεν, ὅτι ἀνέμενε τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὴν εὐτυχίαν νὰ γείνῃ μήτηρ.

Ἐνίοτε, ἀλλὰ τοῦτο ὁσάκις ἔχομεν ποιᾶν τινα γῶσιν ἐπικειμένου κινδύνου, ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά εἶναι βαρόμετρον προαγγέλλον ἀσφαλῶς τῆς συμφορᾶς τὴν καταιγίδα. Τὴν πρόγνωσιν ταύτην εἶχε σαφῆ, ἀναμφοσβήτητον, τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἡ καρδιά τοῦ Κίμωνος. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἤκουσε βηματισμούς ἐν τῷ διαδρόμῳ, ὅταν περιστράφη τὸ κλεῖθρον τῆς φυλακῆς του, ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου ὠχρὸς, ἔντρομος, συνέχων διὰ τῶν χειρῶν τοὺς παλμούς τῆς τοῦ ἰσχυροῦς.

Δὲν ἐπλανᾶτο.

Ὁ ἀγγελιαφόρος τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν φέρουσαν πένθιμον ἐπικάλυμμα, ἐφ' οὗ διεῖδε τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ γαμβροῦ του.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη περιεῖχε τὰ ἑξῆς:

ΤΡΙΠΟΛΙΣ, 10 Φεβρουαρίου. 1848.

Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ!

Θὰ σὲ πικράνω βεβαίως, ἀλλὰ εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ σοῦ ἀναγγείλω τὴν τρομερὰν εἰδησιν τῆς μεγάλης δυστυχίας, ἡ ὁποία μᾶς εὐρῆκε καὶ τοὺς δύο.

Ἡ ἀδελφὴ σου καὶ ἀγαπημένη μου σύζυγος ἔτεκε πρὸ πέντε ἡμερῶν ἄρρεν. Ὁ τοκετὸς ἦτο πολὺ δύσκολος καὶ ἐδέησε νὰ γείνῃ χρῆσις ἐμβρουλοῦ. Τὸ τέκνον ἐγεννήθη ἄρτιον, ζῶν καὶ βιώσιμον, ἀλλὰ ἡ δυστυχῆς ἀδελφὴ σου δὲν ἀντέσχεν εἰς τὰς ὀδύνας καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ αἵματος, μετ' ὅλην δὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἐπιστήμης, (διότι, σημείωσε, καμμίαν θυσίαν δὲν παρέλιπον διὰ νὰ τὴν σώσω) ἀπεδήμησε πρὸς Κύριον· μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἀπεβίωσε καὶ τὸ νεογέννητον.

Μὴ ἐρωτᾶς τὴν ἀπελπίσιν μου.

Παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ σὲ παραμυθήσῃ, ὅπως τὸν παρακαλῶ νὰ παρηγορήσῃ καὶ ἐμὲ τὸν δυστυχῆ σύζυγόν τῆς.

Σὲ γλυκοασπάζομαι
ὁ ἀτυχῆς καὶ ἀπαρηγόρητος γαμβρὸς σου
Γεώργιος Βάγιος.

Ἐστερογράφοι. Σὲ εἰδοποιῶ, ὅτι, ἂν παρ' ἐλπίδα, τὸ ὁποῖον καὶ δὲν πιστεύω, σοῦ μένει ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία, ὅτι τὸ τέκνον ἐγεννήθη ἄρτιον, ζῶν καὶ βιώσιμον, καὶ ὅτι ἀπέθανε μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός του, εἶναι πρόθυμοι νὰ μαρτυρήσουν περὶ τούτου ἐν καιρῷ καὶ ἐν ἀρμοδίῳ τόπῳ ὁ ἰατρὸς κύριος Λαγουδόπουλος, ἡ μαῖα κυρὰ Φλωροῦ Δημητρούλοπούλου, ὡς καὶ πάντες οἱ παρευρεθέντες.

Ὁ ἴδιος.

[Ἐπεταὶ συνέχεια]

EMMANOYHΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

